

виявляється у тому, що правомочність кредитора набуває форми права вимоги, а обов'язок боржника має форму боргу як обов'язку виконання вимоги кредитора.

Таким чином, зобов'язання становлять досить значну частину цивільних правовідносин. Вони мають характерні для будь-яких правовідносин елементи, але відрізняються від них низкою особливостей.

ПРОБЛЕМИ УНТФІКАЦІЇ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Середа Т.М, старший інспектор докторантури та ад'юнктури НАВС

В даний час необхідно обрати кардинально інший підхід у сфері правової охорони результатів творчої діяльності, так як існуючий механізм багато в чому є неефективним. Сучасний світ характеризується цілою низкою інтеграційних процесів, що знаходять свій прояв у різних сферах політичного, соціально-економічного, культурного і, звичайно ж, правового життя. У нашому випадку, коли ми говоримо про ефективність правової охорони творчого генія людини, необхідно визнати, що ні універсальні міжнародні угоди, ні виключно національно-правове регулювання у сфері інтелектуальної власності не досягають зазначеної мети. Вихід бачиться в активізації такого елемента полісистемного комплексу правової охорони результатів творчості, як міжнародний регіональний правовий механізм.

Говорячи про сьогоднішній день, необхідно, зупинитися на досвіді Європейського Союзу у сфері правової охорони інтелектуальної власності, тим більше це актуально у зв'язку з тим, що Європейський Союз являє собою одну з найбільш успішно функціонуючих міжнародних регіональних організацій, володіючи значною специфікою як інституціонального плану, так і політико-правового характеру.

Як відомо, спочатку основною метою створення Європейського Співтовариства була необхідність у створенні єдиного інтракомунітарного економічного простору, побудованого на принципах вільного руху товарів, послуг, капіталів, робочої сили, обмеження монополістичної діяльності та недобросовісної конкуренції, що проголошено в установчих документах Європейського Співтовариства.

Право інтелектуальної власності, будучи за своєю початковою природою територіально-обмеженим правом, існуючим в рамках лише однієї певної держави (на відміну, наприклад, від права власності на матеріальні об'єкти), з необхідністю увійшло в протиріччя з цілями і завданнями, що стоять перед Європейським Співтовариством, природним чином стримуючи досягнення головної мети ЄС - створення повномасштабно-функціонуючого єдиного інтракомунітарного

економічного ринку. Вихід з даної ситуації, при всій її складності і небажанні держав-членів ЄС поступитися хоча б частиною своїх

наприклад, у закріпленні так званого принципу «комунітарного вичерпання прав на об'єкти інтелектуальної власності». Згідно з цим принципом, правовласник охоронюваного результату інтелектуальної діяльності в момент першої ініціації належного йому об'єкта в господарський обіг за допомогою продажу де-небудь на території ЄС втрачає своє право на контроль за подальшим поширенням зазначеного результату інтелектуальної власності в рамках всього Європейського Союзу. Таким чином, охоронюваний об'єкт інтелектуальної власності вільно циркулює в масштабах ЄС без яких би то не було обмежень.

Можна виділити дві форми інтеграційних правових процесів у сфері інтелектуальної власності в рамках Європейського Союзу. У рамках першої форми - гармонізації права - відбувається зближення національних законодавств країн-членів ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності. Така форма характерна, перш за все, для авторського права і суміжних прав. Гармонізація права в ЄС здійснюється за допомогою такого нормативно -правового акту, як директива. Директива має обов'язкову силу тільки для тієї держави, якій вона адресована і лише щодо того результату, до досягнення якого вона спрямована. Її відмінною рисою також є те, що форми і способи реалізації правових положень, закріплених у директиві, визначаються самою державою. Директиві, як правило, має кореспондувати акт національного законодавства, що імплементує її положення. У самій же директиві встановлюється певний строк для здійснення імплементатії.

При другій формі - уніфікації права - відбувається введення єдиного інструменту правової охорони інтелектуальної власності, що діє на всій території ЄС, що не замінює, однак, національних інструментів правової охорони. Така форма більшою мірою характерна для сфери засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту і виробленої ними продукції (робіт, послуг), права промислових зразків, правової охорони селекційних досягнень у сфері рослинництва. Уніфікація права в рамках ЄС здійснюється за допомогою прийняття такого нормативно -правового акту, як регламент. Головні властивості регламенту - загальне застосування в державах-учасниках, загальнообов'язковість в повному обсязі і пряму дію - зумовлюють значну ефективність його положень. Регламенти не потребують подальшої ратифікації державами -членами, імплементатії в національне законодавство і не можуть бути змінені ніяким органом держави-члена.

Одним з найважливіших векторів розвитку права інтелектуальної власності в Європейському Союзі є його інтернаціоналізація. Це, зокрема, виражається в усе більшому впливі норм універсальних міжнародних угод, прийнятих під егідою міжнародних організацій, на право інтелектуальної власності ЄС. Одним із прикладів цього є приєднання Європейського співтовариства 30 травня 2005 в якості учасника до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин, переглянутої в Женеві.

З іншого боку, спостерігається певне випередження розвитку правового регулювання інтелектуальної власності в ЄС у порівнянні з міжнародним універсальним та регіональними механізмами правової

врегульовані на міжнародному універсальному рівні в рамках ВОІВ. Виникає питання про відставання механізмів Світової організації інтелектуальної власності від регіональних (європейської) систем, що, природно, вимагає свого рішення.

У зв'язку з формуванням Спільного європейського економічного простору між Європейським Союзом і Україною доцільно укладення спеціальної угоди, що охоплює питання правової охорони інтелектуальної власності. У вказаній угоді слід закріпити положення про важливість забезпечення належного рівня ефективної охорони і забезпечення реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також підтвердити значимість зобов'язань, що випливають з цілого ряду міжнародних універсальних угод про охорону інтелектуальної власності як для країн - членів ЄС , так і для України.

Крім того, доцільно закріпити зобов'язання України щодо вдосконалення механізмів охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності з метою забезпечення рівня правової охорони, аналогічної рівню, існуючому в ЄС (включаючи і ефективні засоби забезпечення дотримання таких прав), за допомогою вдосконалення українського законодавства щодо правової охорони інтелектуальної власності, гармонізації та уніфікації українського законодавства до положень директив і регламентів ЄС в сфері інтелектуальної власності та приєднання України до цілого ряду універсальних міжнародних угод у цій сфері.

РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ЗА ЗАЯВОЮ ПОДРУЖЖЯ, ЯКЕ МАЄ ДІТЕЙ

Нікітенко Р.С., здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу НАВС Чурпіта Г.В.

Відповідно до ч. 3 ст. 234 ЦПК України серед інших категорій цивільних справ в порядку окремого провадження розглядаються справи про розірвання шлюбу. При цьому законодавець встановлює чіткі матеріально-правові підстави розірвання шлюбу в порядку позовного та непозовного видів цивільного судочинства. Зокрема, в окремому провадженні судом розглядаються справи про розірвання шлюбу за заявою будь-кого з подружжя, якщо один з нього засуджений до позбавлення волі, та справи про розірвання шлюбу за заявою подружжя, яке має дітей.

Отже, однією із матеріально-правових підстав розірвання шлюбу в порядку окремого провадження є наявність спільного волевиявлення подружжя, яке має дітей, у вигляді відповідної заяви про відкриття окремого провадження.

Поряд із заявою про розірвання шлюбу, законодавець регламентує обов'язок подружжя подати до суду письмовий договір про те, з ким із них будуть проживати діти, яку участь у забезпеченні умов їхнього життя братиме той з батьків, хто буде проживати окремо, а також про умови здійснення ним права на особисте виховання дітей. Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 109 СК України подружжя має подати до суду нотаріально посвідчений договір про розмір аліментів на дитину. У разі невиконання